Història de la filosofia

Kant

Exercicis · 10 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

OPCIÓ B

Els fins que un ésser racional es proposa, segons li plau, com a *efectes* de la seva acció […] són en conjunt només relatius, atès que únicament la seva relació amb una facultat de desitjar del subjecte, particularment constituïda, els atorga el valor que tenen, el qual consegüentment no pot proporcionar cap principi universal per a tot ésser racional […]. D'aquí que tots aquests fins relatius només siguin el fonament d'imperatius hipotètics.

Però suposant que hi hagi alguna cosa *l'existència de la qual en si mateixa* tingui un valor absolut, quelcom que, com a *fi en si mateix*, podria ser fonament de lleis determinades, aleshores en això i només en això rauria el fonament d'un imperatiu categòric possible, és a dir, d'una llei pràctica.

[…] L'imperatiu pràctic serà el següent: *Actua de tal manera que tractis la humanitat, tant en la teva persona com en la persona de qualsevol altre, sempre al mateix temps com a fi, mai simplement com a mitjà.* […]

Seguint amb els [quatre] exemples anteriors, tenim:

[…]

En quart lloc, pel que fa al deure meritori envers els altres, el fi natural que tenen tots els homes és la seva pròpia felicitat. Ara: la humanitat podria subsistir, certament, si ningú no contribuís a la felicitat dels altres però tampoc no els sostragués felicitat expressament. Però això seria només una concordança negativa i no pas positiva amb *la humanitat com a fi en si mateixa*, si cadascú no s'esforcés també, tant com li fos possible, a promoure els fins dels altres. Perquè els fins d'un subjecte que és un fi en si mateix han de ser també, tant com sigui possible, els *meus* fins, si aquesta concepció ha de tenir en mi *tot* el seu efecte.

Immanuel Kant. *Fonamentació de la metafísica dels costums*, II

Pregunta I. Feu un breu resum d'aquest text, centrant-vos en les idees principals que hi apareixen i en la relació que s'estableix entre aquestes idees. (Responeu usant, aproximadament, entre cent i cent trenta paraules.) [2 punts]

Pregunta II. Expliqueu breument el significat que tenen en el text les expressions següents (responeu usant, aproximadament, entre cinc i vint paraules en cada cas): [1 punt]

a) «imperatius hipotètics»:

b) «llei pràctica»:

Pregunta III. Considereu la següent afirmació del text: «els fins d'un subjecte que és un fi en si mateix han de ser també, tant com sigui possible, els *meus* fins». Expliqueu quin és el sentit d'aquesta afirmació d'Immanuel Kant, i quin paper i quina justificació té aquesta afirmació dins de les propostes de Kant. (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Kant que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]

2. PAU 2026 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2

Exercici 2

[2 punts]

Tot i que no hi ha dades oficials, es calcula que a Catalunya hi ha més de trenta mil persones, majoritàriament dones, exercint la prostitució. El nombre de «clients» o «usuaris» de la prostitució és, és clar, molt superior.

A partir de la teoria que Immanuel Kant defensa a la *Fonamentació de la metafísica dels costums*, creieu que la prostitució seria moralment acceptable segons Kant? Per què?

3. PAU 2024 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció A)

Exercici 1

[6 punts en total]

Trieu una de les dues opcions següents, A o B, i responeu a les tres preguntes de l'opció que heu triat (que es formulen després del text).

OPCIÓ A

En segon lloc, pel que fa al deure necessari o estricte envers els altres, aquell qui té al cap la idea de fer una falsa promesa s'adonarà tot seguit que vol servir-se d'un altre home *simplement com a mitjà* per a un fi que aquest home no comparteix. De fet, és impossible que aquell que jo vull emprar per al meu propòsit mitjançant una tal promesa estigui d'acord amb la meva manera de captenir-me envers ell i, per tant, no pot ser que ell comparteixi el fi de la meva acció. Aquest conflicte amb el principi de respectar els altres homes es veu encara més clarament quan s'addueixen exemples d'atacs a la llibertat i a la propietat d'altri. Aquí es fa manifest, en efecte, que el transgressor dels drets dels homes té la intenció de servir-se de la persona dels altres simplement com a mitjà, sense prendre en consideració que ells, com a éssers racionals, sempre han de ser valorats al mateix temps com a fins, és a dir, solament com a éssers que han de poder contenir en ells mateixos el fi d'aquesta acció.

Immanuel Kant. *Fonamentació de la metafísica dels costums*, II

Pregunta I. Expliqueu breument (entre setanta i cent deu paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]

Pregunta II. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text l'expressió i el mot següents: [1 punt]

a) «deure necessari o estricte»:

b) «mitjà»:

Pregunta III. Expliqueu el sentit i la justificació, segons Immanuel Kant, de la següent afirmació del text: «Aquí es fa manifest, en efecte, que el transgressor dels drets dels homes té la intenció de servir-se de la persona dels altres simplement com a mitjà, sense prendre en consideració que ells, com a éssers racionals, sempre han de ser valorats al mateix temps com a fins.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Kant que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]

[Comenceu a respondre a aquesta pregunta aquí sota; podeu continuar escrivint a les pàgines 6 i 7.]

4. PAU 2023 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció A)

Exercici 1
[6 punts en total]

Trieu una de les dues opcions següents, A o B, i responeu a les tres preguntes de l'opció que heu triat (que es formulen després del text).

OPCIÓ A

S'ha de *poder voler* que una màxima de la nostra acció esdevingui una llei universal: aquest és el cànon general del judici moral de la nostra acció. Algunes accions són de tal índole que la seva màxima no es pot ni tan sols *pensar*, sense contradicció, com a llei natural universal, i encara menys no es pot *voler* que *hagi d'*esdevenir llei universal. En altres accions no es troba, és cert, aquesta impossibilitat intrínseca, però segueix essent impossible *voler* que la seva màxima sigui elevada a la universalitat d'una llei de la naturalesa, perquè una voluntat com aquesta es contradiria amb ella mateixa. És fàcil veure que el primer tipus d'accions s'oposen al deure estricte (o rigorós), mentre que el segon tipus d'accions s'oposen al deure ampli (o meritori), i que així, per mitjà d'aquests exemples, tots els deures […] queden plenament considerats en la seva dependència respecte al nostre únic principi.

Immanuel Kant. *Fonamentació de la metafísica dels costums*, II

Pregunta I. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]

Pregunta II. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text el mot i l'expressió següents: [1 punt]

a) «màxima»:

b) «sense contradicció»:

Pregunta III. Expliqueu el sentit i la justificació, segons Immanuel Kant, de la següent afirmació del text: «el primer tipus d'accions s'oposen al deure estricte (o rigorós), mentre que el segon tipus d'accions s'oposen al deure ampli (o meritori)». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Kant que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]

[Comenceu a respondre a aquesta pregunta aquí sota, i continueu escrivint, si voleu, a les pàgines 6 i 7.]

Exercici 1

[6 punts en total]

Trieu una de les dues opcions següents, A o B, i responeu a les tres preguntes de l'opció que heu triat (que es formulen després del text).

OPCIÓ A

[…] si hi ha d'haver […] un imperatiu categòric, cal que sigui un principi tal que a partir de la idea d'allò que és necessàriament un fi per a tothom —ja que és un fi en si mateix— constitueixi un principi objectiu de la voluntat, un principi que conseqüentment pugui servir de llei pràctica universal.

El fonament d'aquest principi és aquest: la naturalesa racional existeix com a fi en si mateix. […] l'imperatiu pràctic serà el següent: *Actua de tal manera que tractis la humanitat, tant en la teva persona com en la persona de qualsevol altre, sempre al mateix temps com a fi, mai simplement com a mitjà.* Vegem si això pot portar-se a efecte.

Considerem els mateixos exemples que havíem tractat anteriorment:

En primer lloc, segons el concepte del deure necessari envers un mateix, aquell qui estigui considerant el suïcidi es preguntarà si la seva acció pot concordar amb la idea de la humanitat com a fi en si. Si ell, per tal d'escapar-se d'una situació penosa, es destrueix a si mateix, se serveix d'una persona simplement com un mitjà per a conservar una situació suportable fins a la fi de la vida. Però l'home no és una cosa, no és conseqüentment quelcom que pugui ser tractat simplement com un mitjà, sinó que en totes les seves accions ha de ser considerat sempre com un fi en si mateix. Per conseqüent, jo no puc disposar pas de l'home en la meva persona, jo no puc mutilar-lo, danyar-lo o matar-lo.

Immanuel Kant. *Fonamentació de la metafísica dels costums*, II

Pregunta I. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]

Pregunta II. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents: [1 punt]

a) «imperatiu categòric»:

b) «llei pràctica universal»:

Pregunta III. Expliqueu el sentit i la justificació, segons Immanuel Kant, de la següent afirmació del text: «jo no puc disposar pas de l'home en la meva persona, jo no puc mutilar-lo, danyar-lo o matar-lo». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Kant que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]

[Comenceu a respondre a aquesta pregunta aquí sota; podeu continuar escrivint, si voleu, a les pàgines 6 i 7.]

Exercici 1

[6 punts en total]

Trieu una de les dues opcions següents, A o B, i responeu a les tres preguntes de l'opció que heu triat (que es formulen després del text).

OPCIÓ A

Enumerarem ara alguns deures, segons la divisió habitual entre deures envers nosaltres mateixos i deures envers els altres, i entre deures perfectes i imperfectes.

[…]

2. Un altre individu es veu empès per la necessitat a demanar que li prestin diners. Ell sap molt bé que no podrà tornar-los, però també veu que no li prestaran res si no promet fermament de tornar-ho en un temps determinat. Té ganes de fer aquesta promesa, però encara té prou consciència per a preguntar-se: No és prohibit i contrari al deure sortir del pas d'aquesta manera? Suposant, tanmateix, que prengués aquesta determinació, la màxima de la seva acció s'expressaria així: «Quan cregui que necessito diners, els demanaré prestats i prometré tornar-los, encara que sàpiga que no ho faré mai.» Malgrat que tal vegada aquest principi de l'amor a si mateix o del propi profit pugui estar d'acord amb tot el meu benestar futur, ara la pregunta és aquesta: És això lícit? Jo transformo, per tant, l'exigència de l'amor propi en una llei universal i plantejo la qüestió d'aquesta manera: Què passaria si la meva màxima esdevingués una llei universal? Veig de seguida que mai no podria valer com una llei universal de la naturalesa i estar d'acord amb ella mateixa […].

Immanuel Kant. *Fonamentació de la metafísica dels costums*, II

Pregunta I. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]

Pregunta II. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents. [1 punt]

a) «deures envers nosaltres mateixos»:

b) «estar d'acord amb ella mateixa»:

Pregunta III. Expliqueu què porta Immanuel Kant a formular la pregunta següent del text i quin sentit i justificació té la resposta que ofereix: «Què passaria si la meva màxima esdevingués una llei universal? Veig de seguida que mai no podria valer com una llei universal de la naturalesa i estar d'acord amb ella mateixa.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Kant que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]

Districte universitari de C
tat
a Universi

7. PAU 2005 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (A (pla antic))

No és possible de pensar res enlloc del món, ni tampoc en general fora del món, que pugui ser tingut sense restricció per bo, llevat únicament d'una bona voluntat. La intel·ligència, l'agudesa, el judici i tots els altres talents de l'esperit, diguin-se com es vulgui, o bé el coratge, la decisió, la perseverança en els propòsits, com a qualitats del temperament, són sens dubte, des de diversos punts de vista, bons i desitjables. Però poden esdevenir també extremament dolents i perjudicials, si no és bona la voluntat que ha de fer ús d'aquests dons naturals. [...] El mateix passa amb els dons de la fortuna. El poder, la riquesa, l'honor, fins i tot la salut, el ple benestar i l'acontentament amb la pròpia situació, això que s'anomena *felicitat*, produeixen coratge, i sovint també petulància, allà on no existeix una bona voluntat que rectifiqui i faci adequat a fins universalment vàlids l'influx d'aquests dons i, al mateix temps, tot el principi de l'acció; sense esmentar que un espectador raonable i imparcial mai no pot tenir satisfacció davant la visió que, a un ésser que no és ornat amb cap tret d'una voluntat pura i bona, tot li va constantment bé. Així, la bona voluntat sembla que constitueix la condició indispensable d'allò que ens fa dignes de ser feliços.

KANT, *Fonamentació de la metafísica dels costums*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

8. PAU 2005 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (A (pla antic))

2. Què vol dir, en aquest text, que «la bona voluntat [...] ens fa dignes de ser feliços»? [3 punts]

9. PAU 2001 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Copèrnic, veient que no aconseguia explicar els moviments celestes si acceptava que tot l'exèrcit d'estrelles girava al voltant de l'espectador, va provar si no obtindria més bons resultats fent girar l'espectador i deixant les estrelles en repòs. En la metafísica es pot fer el mateix assaig, pel que fa a la intuïció dels objectes. Si la intuïció s'hagués de regir per la naturalesa dels objectes, no veig com es podria conèixer alguna cosa *a priori* sobre aquesta naturalesa. En canvi, si és l'objecte (en tant que objecte dels sentits) el que es regeix per la naturalesa de la nostra facultat d'intuïció, em puc representar fàcilment aquesta possibilitat.

KANT, *Crítica de la raó pura*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

10. PAU 2001 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció B)

2. Què vol dir que l'objecte es regeixi per la nostra facultat d'intuïció? [3 punts]